

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

s.registrator@regeringskansliet.se
s.fst@regeringskansliet.se

Vår referens

Utr 2016/22

Er referens

S2016/01695/FST (delvis)

Datum

2016-04-04

Yttrande över Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning, regler och administrativa åtgärder avseende tillgänglighetskrav för produkter och tjänster KOM(2016) 615 slutlig

Trafikanalys har anmodats att yttra sig över direktivförslaget och vill framföra följande.

Sammanfattande synpunkter

Trafikanalys välkomnar åtgärder som kan bidra till ökad standardisering och ett ökat utbud av produkter och tjänster inom kollektivtrafiken, med avseende på behoven hos personer med funktionsnedsättning. Direktivförslaget kommer enligt Trafikanalys bedömning att bidra till detta. Trafikanalys föreslår också att den möjlighet i artikel 3 punkt 10, nämligen att låta tillgänglighetskraven omfatta även den byggda miljön som används av kollektivtrafikens kunder, inbegripet miljön som sköts av tjänsteleverantörer och infrastrukturoperatörer, utnyttjas, för de fall där inte annan lagstiftning redan täcker detta.

Bakgrund

Trafikanalys följer årligen på regeringens uppdrag upp de transportpolitiska målen, varav en precisering under funktionsmålet lyder: "Transportsystemet utformas så att det är användbart för personer med funktionsnedsättning."

I den senaste uppföljningsrapporten¹ konstaterades att utvecklingen går i positiv riktning, bland annat på grund av att andelen fordon i kollektivtrafiken som anpassats för personer med funktionsnedsättningar har ökat. Man kan dock konstatera att det är stora skillnader i fordonsparken mellan länen, där det län med lägst andel låggolvsfordon endast har 16 procent sådana fordon, och de län med lägst andel tillgänglighetsanpassade² fordon endast har cirka 20 procent sådana fordon.³ Den totala andelen låggolvsfordon i riket är 76 procent och andelen tillgänglighetsanpassade fordon är 77 procent. Trenden är svagt ökande.

¹ Trafikanalys Rapport 2015:7, www.trafa.se/vagtrafik/maluppfoljning-3966/

² Utrustade med ramp eller lift, samt rullstolsplats och audiovisuellt utrop

³ Svensk kollektivtrafiks miljö- och fordonsdatabas FRIDA, <http://frida.port.se/slutf/ntal/publik.cfm>

Men, det är inte enbart fordonen det kommer an på för att personer med funktionsnedsättningar ska kunna genomföra en resa från start till mål. Hela kedjan från reseplanering, biljettköp och över bytespunkter måste fungera, och resenären måste känna sig trygg med att alla delar kommer att fungera innan den företar en resa. Hur stationer, resecentra och hållplatser är utformade är också väsentligt för att möjliggöra ett tillgängligt resande, och därför föreslår Trafikanalys att Sverige även ska utnyttja möjligheten att låta den byggda miljön omfattas av kraven i direktivet, i den mån dessa inte blir ombesörjda i annan reglering (till exempel plan- och bygglagen).

Vidare har det betydelse hur regler för ledsagning och assistans är utformade. Förutom av LSS och Socialförsäkringsbalken regleras ledsagning och assistans vid resor av EU:s olika passagerarförordningar. Reglerna skiljer sig dock åt mellan de olika trafikslagen och gäller inte alls i lokal och regional kollektivtrafik. För järnvägstrafiken finns till exempel ett samarbete kring ledsagning mellan vissa av operatörerna och stationsförvaltarna, men inte alla.⁴

Även den nya diskrimineringsgrunden "bristande tillgänglighet" i diskrimineringslagen, som började gälla 2015, har betydelse i det här sammanhanget, men innan den har prövats rättsligt och med de undantag som finns är det svårt att veta hur stor påverkan den egentligen har på tillgängligheten. Vidare visar återrapporteringen från Trafikverket, Transportstyrelsen och Sjöfartsverket inom regeringens Strategi för genomförande av funktionshinderspolitiken 2011–2016⁵ på fortsatta behov av ansträngningar för att göra transportsystemet användbart för personer med funktionsnedsättning.

Slutsats

Det finns ett behov att utöka ansträngningarna för att göra samhället och kollektivtrafiken mer användbara för personer med funktionsnedsättning. En harmonisering av krav och standarder för ökad användbarhet och konkurrens kan bidra till ökad användbarhet i planering och samordning av resor, och byten mellan olika trafikslag på längre resor, och även i lokal och regional kollektivtrafik.

I detta ärende har Brita Saxton beslutat. Tom Petersen har varit föredragande.

Brita Saxton
Generaldirektör

⁴ www.sj.se/sj/jsp/polopoly.jsp?d=10244&a=162&l=sv; www.stationsledsagning.se/bokning-av-ledsagning/

⁵ Regeringsuppdrag S2011/8810/FST, www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2011/10/s20118810fst1/